

**O‘ZBEKISTONDA YOSHLAR BANDLIGINI OSHIRISHGA OID
MILLIY STRATEGIYALAR VA DASTURLAR**

Meliqulova Dilafruz Muxamadievna

O‘zbekiston Respublikasi vazirlar mahkamasi huzuridagi

Biznes va tadbirkorlik oliy maktabining MBA - global menejment mutaxassislikl
tinglovchisi

dilafruz230980@gmail.com

Annotatsiya: *O‘zbekiston mamlakatning iqtisodiy barqarorligi va ijtimoiy rivojlanishining hal qiluvchi omili bo‘lgan yoshlarni ish bilan ta‘minlash borasida bir qancha chora-tadbirlarni amalga oshirmoqda. Aholisi jadal o‘sib borayotgan yoshlar sharoitida bandlik imkoniyatlarini kengaytirishga qaratilgan innovatsion milliy strategiya va dasturlarga ehtiyoj dolzarbdir. Ushbu maqolada O‘zbekiston hukumati tomonidan amalga oshirilayotgan kasbiy ta‘lim dasturlari, tadbirkorlikni qo‘llab-quvvatlash, davlat-xususiy sheriklik kabi turli tashabbuslar ko‘rib chiqiladi.*

Kalit so‘zlar: *yoshlar bandligi, O‘zbekiston, Milliy strategiyalar, kasbiy ta‘lim, davlat-xususiy sheriklik, iqtisodiy rivojlanish.*

**НАТСИОНАЛЬНЫЕ СТРАТЕГИИ И ПРОГРАММЫ ПО
ПОВЫШЕНИЮ ЗАНЯТОСТИ МОЛОДЕЖИ В УЗБЕКИСТАНЕ**

Меликулова Дилафруз Мухамадиевна

Студент Высшей школы бизнеса и предпринимательства по специальности MBA –
глобальный менеджмент

При Кабинете Министров Республики Узбекистан

dilafruz230980@gmail.com

Аннотация: В Узбекистане реализуется ряд мер по обеспечению занятости молодежи, что является решающим фактором экономической стабильности и социального развития страны. Необходимость в инновационных национальных стратегиях и программах, направленных на расширение возможностей трудоустройства быстро растущей молодежи, является острой. В данной статье рассматриваются различные инициативы, реализуемые правительством Узбекистана, такие как программы профессионального обучения, поддержка предпринимательства и государственно-частное партнерство.

Ключевые слова: занятость молодежи, узбекистан, национальные стратегии, профессиональная подготовка, государственно-частное партнерство, экономическое развитие

NATIONAL STRATEGIES AND PROGRAMS FOR INCREASING YOUTH EMPLOYMENT IN UZBEKISTAN

Meliqulova Dilafruz Muxamadievna

Student of the Higher School of Business and Entrepreneurship, specializing in MBA - global management

Under the Cabinet of Ministers of the Republic of Uzbekistan

dilafruz230980@gmail.com

Abstract: Uzbekistan is implementing a number of measures to provide employment to young people, which is a decisive factor in the country's economic stability and social development. The need for innovative national strategies and programs aimed at expanding employment opportunities in the rapidly growing youth population is urgent. This article examines various initiatives implemented

by the government of Uzbekistan, such as vocational training programs, entrepreneurship support, and public-private partnerships.

Keywords: *youth employment, uzbekistan, national strategies, vocational training, public-private partnerships, economic development.*

KIRISH

Raqamli iqtisodiyotga o'tish sharoitida yoshlar ijtimoiy bandligini ta'minlash masalalari hamda ishsizlik bozor iqtisodiyotining ajralmas qismi bo'lib, u salbiy ijtimoiy-iqtisodiy hodisa hisoblanadi, chunki ishlab chiqarish (xizmat ko'rsatish)da ish kuchini to'liq foydalana olmaslikka olib keladi va ijtimoiy, degradatsiyalashish (zavol topishi) xavfini ko'chaytiradi. Bu yoshlarning mehnat salohiyatidan foydalanishga ko'proq salbiy ta'sir ko'rsatadi. Bizga ma'lumki, har bir mamlakatning mehnat bozoridagi ahvol, birinchi navbatda, uning iqtisodiyotiga bevosita bog'liqdir. Hozirda jahon miqyosida kechadigan siyosiy vaziyatning og'irlashuvi, ayniqsa, mehnat bozoriga chuqur salbiy ta'sir ko'rsatdi. O'zbekistonning demografik landshaftini aholining katta qismini tashkil etuvchi yoshlari sezilarli darajada shakllantiradi. Mamlakat iqtisodiyotni rivojlantirish va modernizatsiya qilishga intilayotgan bir paytda, yoshlar bandligi ko'rsatkichi muhim e'tibor bo'lib qolmoqda.¹ Yoshlarning salohiyatidan foydalanishga qaratilgan sa'y-harakatlarga qaramay, mamlakat ushbu demografik o'rinlarda ishsizlik darajasi yuqori, bu esa mustahkam milliy strategiya va dasturlarga ehtiyoj borligini ta'kidlaydi. Ushbu maqola O'zbekistonda yoshlar ishsizligiga qarshi kurashda qabul qilingan turli davlat va nodavlat yondashuvlarni o'rganishga

¹ Мухторов, А., & Облокулов, А. (2024). ҚИШЛОҚ ХУДУДЛАРИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ВА ЁШЛАР БАНДЛИГИ: ХОРИЖИЙ ТАЖРИБА ВА ИЖОБИЙ ЖИХАТЛАР. Science and innovation, 3(Special Issue 20), 161-165. SJIF:5.219

qaratilgan. Unda bandlik imkoniyatlarini yaratishning asosiy mexanizmlari sifatida kasbiy ta'lim tashabbuslari, tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash va xususiy sektor bilan hamkorlik ko'rib chiqiladi. Ushbu strategiyalarni har tomonlama ko'rib chiqish orqali nutq O'zbekistonda yoshlarni ish bilan ta'minlash tashabbuslari samaradorligini oshirish bo'yicha muammolarni aniqlash va amaliy tavsiyalar berishdan iborat.

ASOSIY QISM

Ma'lumki, jamiyatning iqtisodiy taraqqiyoti va inson salohiyatini rivojlantirish bevosita ishsizlik bilan bog'liq, ushbu ishsizlik muammosi esa ish bilan bandlikni ta'minlashga bog'liqdir. Xorijiy va mahalliy adabiyotlar hamda me'yoriy hujjatlarda "ishsizlik" tushunchasiga turlicha talqin etilgan. Muammoga sof iqtisodiy jihatdan qaraganda ishsizlik – mamlakat aholisining mehnat qilishga qodir bo'lgan va mehnat qilishni istaydigan, har bir aniq paytda soni ko'proq yoki kamroq bo'ladigan muayyan miqdordagi qismining ish bilan ta'minlanmaganligidir. 2025-yil holatiga ko'ra, O'zbekistonda yoshlar o'rtasidagi ishsizlik darajasi bir qator omillar bilan bog'liq holda nisbatan yuqoriligicha qolmoqda. Ular orasida ta'lim tizimi orqali olingan ko'nikmalar va ish beruvchilarning ehtiyojlari o'rtasidagi nomuvofiqlik, qishloq joylarda ish imkoniyatlaridan foydalanish imkoniyati cheklanganligi, mehnat bozoridagi ma'lumotlarning yetarli emasligi kiradi. Ish kuchiga kirib kelayotgan yoshlar soni ortib borayotganligi sababli muammo yanada kuchaymoqda, bu esa allaqachon qiyin bo'lgan mehnat bozoriga bosim o'tkazmoqda. O'zbekiston hukumati ushbu muammolarni e'tirof etgan holda, qator siyosatlar orqali yoshlar o'rtasidagi ishsizlik muammosini hal qilish majburiyatini oldi. Bu e'tiborning ahamiyati aniq:

yoshlar bandligi nafaqat iqtisodiy masala, balki ijtimoiy barqarorlik, fuqarolik faolligi va umummilliy farovonlikning asosidir.²

O'zbekistonda yoshlar bandligini oshirishga qaratilgan yondashuvning asosiy strategiyalaridan biri kasb-hunar ta'limi va ta'limini kengaytirish hisoblanadi. Hukumat bozor talablariga mos keladigan malakali ishchi kuchiga ehtiyoj borligini tan oldi. Kasb-hunar ta'limi sohasida turli islohotlar, jumladan, joriy sanoat standartlarini aks ettiruvchi o'quv dasturlarini modernizatsiya qilish va butun mamlakat bo'ylab kasb-hunar maktablari sonini ko'paytirish boshlandi. Bundan tashqari, o'quv dasturlari ish beruvchilar ehtiyojlariga bevosita mos kelishini ta'minlash uchun sanoat tashkilotlari bilan hamkorlik yo'lga qo'yilgan. Bundan ko'zlangan maqsad yoshlarni amaliy ko'nikmalarga ega bo'lish va ularning bandligini oshirishdan iborat.

Yoshlar o'rtasida tadbirkorlikni rag'batlantirish milliy strategiyalarning yana bir yo'nalishi bo'ldi. Hukumat yoshlarni o'z biznesini boshlashga rag'batlantirishga qaratilgan tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash bo'yicha turli dasturlarni amalga oshirdi. Ushbu dasturlar ko'pincha boshlang'ich moliyalashtirishdan foydalanish, biznesga maslahat berish va tadbirkorlik ko'nikmalarini o'qitishni o'z ichiga oladi. Yangi tadbirkorlik sub'ektlarining me'yoriy-huquqiy bazasini soddalashtirish, yosh tadbirkorlarning bozorga kirishini osonlashtirish bo'yicha ishlar amalga oshirildi. Bundan tashqari, ijodkorlikni rivojlantirish va yosh ishbilarmonlarni qo'llab-quvvatlash maqsadida turli inkubatorlar va innovatsiya markazlari ishlab chiqilgan. Bizning fikrimizcha,

² Аскарлова, М. (2023). МОЛОДЕЖНЫЙ РЫНОК ТРУДА В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКЕ. Экономическое развитие и анализ, 1(3), 100-106.
SJIF:5.219

ishsizlikning yuqori bo'lmagan darajasining mavjudligi ishchi kuchining sifat parametrlarini takomillashtirishga ta'sir ko'rsatadi, mehnat bozorida raqobatni o'sishi esa qonuniy ravishda hodimlar qo'nimsizligi pasayishi va mehnat unumdorligini o'sishiga olib keladi. Shu bilan birga aniq sohadagi yoki umuman mintaqadagi ishsizlik ko'lami shunday bo'lishi kerakki, hammadan avval aholining ichki milliy daromad hajmining pasayishi va jamiyatda ijtimoiy barqarorlikni o'sishiga yo'l qo'ymasligi kerak. Bu guruhlariga asosan respublikamizda hududiy tabaqalanish bo'yicha yoshlar ijtimoiy bandligini ta'minlash iqtisodiyotni erkinlashtirish va ishlab chiqarish sohasini modernizatsiyalash sharoitlarida miqdoriy jihatdan o'sish tendensiyasiga egadir. Bu o'zining moddiy va ijtimoiy holatidan qanoatlanmagan shaxslar, ya'ni yolg'iz kishilar va nogironlar, nafaqaxo'rlar va ko'p bolalilar hamda kun kechirish uchun zarur miqdordan pastroq daromadga ega shaxslarni hamda mehnatga layoqatli yoshlarni tashkil etadi. Bozor iqtisodiyoti sharoitida ishsizlikning salbiy samarasi vujudga kelgan bozor xo'jaligiga nisbatan sezilarliroqdir, chunki iqtisodiyotni erkinlashtirish sharoitida ishsizlarni moddiy qullab-quvvatlash tizimi o'zining shakllanishi bosqichida bo'ladi va shuning uchun samarasizdir. Moliyaviy resurslarni yetishmasligi ishsizlik bo'yicha nafaqani maqbul darajada kun kechirish uchun zarur miqdor darajasiga yaqinroq ushlab turishga imkon bermaydi.

Davlat-xususiy sheriklik yoshlarni ish bilan ta'minlash tashabbuslarini kuchaytirishning asosiy mexanizmi sifatida maydonga chiqdi. Xususiy sektor bilan hamkorlik qilish orqali hukumat ishga joylashish imkoniyatlarini yaratish uchun resurslar, tajriba va tarmoqlardan foydalanishi mumkin. Ushbu hamkorliklar orqali amaliyot dasturlari, bo'sh ish o'rinlari yarmarkalari, malaka oshirish seminarlari

kabi tashabbuslar joriy etildi. Bundan tashqari, PPP mahalliy korxonalarni ta'lim dasturlarini shakllantirishga jalb qilish imkonini beradi, bu esa o'rgatilgan ko'nikmalar tegishli va ishga yaroqli bo'lishini ta'minlaydi.³

Mehnat bozori siyosati yoshlar ishsizligini hal qilishda muhim rol o'ynaydi. O'zbekiston hukumati turli islohotlar orqali yangi ish o'rinlari yaratish uchun qulay muhit yaratishga e'tibor qaratdi. Ular orasida yosh ishchilarni yollayotgan tadbirkorlik subyektlari uchun soliq imtiyozlari va grantlar kabi imtiyozlar ham bor. Bundan tashqari, yoshlarni ish bilan ta'minlashdagi to'siqlarni kamaytirish, jumladan, ishga qabul qilish jarayonini soddalashtirish va yosh ishchilarning huquqiy himoyasini ta'minlashga alohida e'tibor qaratildi. Qo'llab-quvvatlovchi muhitni yaratish orqali hukumat kompaniyalarni yoshlarni yollash va o'qitishni rag'batlantirishni maqsad qilgan.

O'zbekiston yanada dinamik va raqobatbardosh iqtisodiyot sari borayotgan bir paytda yoshlar bandligini ta'minlash milliy taraqqiyot uchun muhim ahamiyatga ega bo'ladi. Hozirda amalga oshirilayotgan turli strategiya va dasturlar hukumatning ushbu dolzarb muammoni hal qilishga intilishini aks ettiradi. Qiyinchiliklar davom etayotgan bo'lsa-da, shu paytgacha erishilgan muvaffaqiyatlar sezilarli ta'sir ko'rsatish potentsialini ko'rsatmoqda.

Strategiyalarni doimiy ravishda takomillashtirish, hamkorlikni rivojlantirish va yoshlarning o'ziga xos ehtiyojlarini qondirish orqali O'zbekiston porloq kelajakka yo'l ochib berishi mumkin. Yoshlarni mazmunli ish bilan

³ Эгамбердиев, В. О., & Каримов, У. О. Ў. (2024). БАНДЛИГИ ТАЪМИНЛАНМАГАН ЁШЛАР ЎРТАСИДА ХУҚУҚБУЗАРЛИКЛАР ПРОФИЛАКТИКАСИНИ ТАШКИЛ ЭТИШ. Central Asian Journal of Multidisciplinary Research and Management Studies, 1(17), 14-17.
SJIF:5.219

ta'minlash imkoniyatlarini kengaytirish nafaqat iqtisodiy zarurat, balki yaxlit va farovon jamiyat qurishning muhim elementidir. Ertangi ishchi kuchiga sarmoya kiritish O'zbekiston o'z yoshlari salohiyatidan foydalanishini ta'minlaydi, bu esa barqaror rivojlanish va kelajak avlodlar uchun o'sishga olib keladi.

Hozirgi zamon iqtisodchilari I.Shumpeter, J.Gelbring va Ya.Korron ishlab chiqarishning har qanday sohasida ish bilan bandlikning samaradorligi va ishsizlikni yumshatilishi avvalo xalq xo'jaligini muvofiqlashtirilganligi va mamlakat iqtisodiyotining o'sish sur'atlariga bog'liq deb hisoblaydilar. O'z navbatida P.Saverson, V.Matt'e, P.Xeyke, P.Makkin, S.Fisherlar asoslangan ravishda isbotlaydilarki, ishsizlik darajasini pasayishiga, bundan tashqari davlatning kreditlar siyosatining rivojlanishi, narxlar va ish haqi darajasini barqarorlashuvi ta'sir qiladi. MDH va mamlakatimiz olimlari iqtisodiyotni erkinlashtirish sharoitida ishsizlikni yumshatish bo'yicha har xil tadbirlarni taklif etganlar. Masalan, asosiy e'tibor ijtimoiy-iqtisodiy inqi-roz oqibatlarini bartaraf etish, xo'jalik yuritish va boshqarish islohotlarini amalga oshirish, ishlab chiqarishni moddiy sohasiga investitsiyalarni kengaytirish yangi va qo'shimcha ish joylarini tashkil qilishni rag'batlantirish, uyushmagan yoshlar bandligini ta'minlash, qishloq joylarda kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni hamda kasanachilikni rivojlantirish.

XULOSA

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, O'zbekistonda yoshlar o'rtasidagi ishsizlik muammosini hal qilish nafaqat darhol ish o'rinlari yaratish, balki malaka oshirish, tadbirkorlik va xususiy sektor bilan hamkorlik qilish bo'yicha uzoq muddatli

strategiyalarni ham o'z ichiga oluvchi ko'p qirrali yondashuvni talab qiladi. Taqdim etilgan tahlillar maqsadli o'quv dasturlari orqali yoshlarning imkoniyatlarini kengaytirish va tadbirkorlik uchun qulay muhit yaratish muhimligini ta'kidlaydi. Turli strategiyalarni amalga oshirishda sezilarli yutuqlarga erishilgan bo'lsa-da, doimiy baholash va moslashish mehnat bozorining o'zgaruvchan ehtiyojlarini qondirish uchun juda muhimdir. Yoshlar, davlat muassasalari va xususiy sektorni qamrab oluvchi inklyuziv tizimni qo'llab-quvvatlagan holda, O'zbekiston yoshlarning barqaror bandligi va iqtisodiy taraqqiyotiga yo'l ochishi mumkin. Malakali va ish bilan ta'minlangan yoshlar avlodini tarbiyalash mamlakatimizning har tomonlama barkamol rivojlanishi va barqarorligiga xizmat qilishi shubhasiz.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Мухторов, А., & Облокулов, А. (2024). ҚИШЛОҚ ХУДУДЛАРИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ВА ЁШЛАР БАНДЛИГИ: ХОРИЖИЙ ТАЖРИБА ВА ИЖОБИЙ ЖИХАТЛАР. Science and innovation, 3(Special Issue 20), 161-165.
2. Аскарова, М. (2023). МОЛОДЕЖНЫЙ РЫНОК ТРУДА В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКЕ. Экономическое развитие и анализ, 1(3), 100-106.
3. Эгамбердиев, В. О., & Каримов, У. О. Ў. (2024). БАНДЛИГИ ТАЪМИНЛАНМАГАН ЁШЛАР ЎРТАСИДА ХУҚУҚБУЗАРЛИКЛАР ПРОФИЛАКТИКАСИНИ ТАШКИЛ ЭТИШ. Central Asian Journal of Multidisciplinary Research and Management Studies, 1(17), 14-17.